

บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของ

มหาวิทยาลัย :

การประชุมวิชาการ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ.

วันที่ 20 ธันวาคม 2562

ระเบียบ แสงจันทร์¹ และ พิมลอร ดันหัน²

บทคัดย่อ

ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ร่วมกับสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดการประชุมวิชาการประจำปี 2562 เรื่อง “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (The academic library’s role in research data management to support university strategies)” เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562 ณ ห้องประชุมชั้น 7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้และการพัฒนาตน ให้เท่าทันบริบทของผู้ใช้บริการ บทความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาและสาระสำคัญของการประชุมวิชาการที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดกับการจัดการข้อมูลวิจัย ใน 4 ด้านได้แก่ 1) Research Data คืออะไร ทำไมต้อง Management 2) บริบทของผู้ให้ทุนกับนโยบาย Research Data Management 3) RDM Activities and Services in Nanyang Technological University และ 4) เจาะลึก Perpetua by Arkivum : Long-Term Digital Preservation and Archiving Solution for your Research Data นอกจากนี้ยังได้นำเสนอข้อมูลการออกบูธแนะนำผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ของบริษัทร้านค้าที่สนับสนุนการจัดการประชุมวิชาการ และผลการประเมินผลจากผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการตลอดจนบทสรุปข้อคิดเห็นที่ได้รับจากการประชุมวิชาการ

คำสำคัญ: ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, การจัดการข้อมูลวิจัย

¹บรรณารักษ์ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Email: rabiab.s@car.chula.ac.th

²อาจารย์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง Email:

pimtanhan@gmail.com

**The academic library's role in research data management Support University Strategies :
Academic Librarian Group, Thai Library Association Annual Conference.**

20 December 2019.

Rabiab Sangchantr¹ and Pimolorn Tanhan²

Abstract

The Higher Education Institution Librarian's Group, Thai Library Association and Office of Academic Resources Chulalongkorn University held on the Academic Conference 2019 in "The Academic Library's Role in Research Data Management to Support University Strategies" on Friday, December 20, 2019 at the meeting room, 7th floor, Office of Academic Resources, Chulalongkorn University. The objective of this conference disseminated about the role of librarian in research data management service to the participants for keep up this service the library.

The objective of this article to present the importance contents of the academic conference in 2019 : The Higher Education Institution Librarian's Group, related to the library and research data management in 4 areas 1) What is Research Data? Why Management?. 2) The context of the funders and research data management policies 3) RDM activities and services in Nanyang Technological University. 4) In-depth Perpetua by Arkivum : Long-term digital preservation and archiving solution for your research data . In addition, the conference has provided exhibition for introducing new products and services for supporting library and information services.

Keywords: Academic libraries, Research data management

¹ Librarian. Center of Academic Resources, Chulalongkorn University. Email:
rabiab.s@car.chula.ac.th

² Lecturer. The Department of Library Science, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University,
E-mail: pimtanhan@gmail.com

บทนำ

ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ช.บ.อ.) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การพัฒนาวิชาชีพและวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ จึงเห็นความสำคัญให้มีการจัดประชุมวิชาการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยในปี 2562 นี้ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา ได้จัดการประชุมวิชาการในเรื่อง “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (The academic library’s role in research data management to support university strategies)” จัดโดยร่วมกับ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันศุกร์ที่ 20 ธันวาคม 2562 เวลา 8.30 – 16.00 น. ณ ห้องประชุมชั้น 7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้และการพัฒนาตน ให้เท่าทันบริบทของผู้ใช้บริการ และได้จัดการประชุม Pre-Conference เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ห้องสมุด เรื่อง “ความเป็นไปได้ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพบรรณารักษ์ไทย” (ไม่มีค่าลงทะเบียน) ในวันพฤหัสบดีที่ 19 ธันวาคม 2562 เวลา 13.00 – 15.30 น. โดยกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหาร/บรรณารักษ์/บุคลากรในวงการสารนิเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ ผู้สนใจทั่วไป

สำหรับรายละเอียดของโครงการการประชุมวิชาการและกำหนดการ ดังภาพที่ 1 และ ภาพที่ 2 ดังนี้

อัตราค่าลงทะเบียน

> ค่าลงทะเบียนการประชุมวิชาการประจำปี 2562
สมาชิกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ 1,000 บาท
บุคคลทั่วไป 1,300 บาท
นักศึกษา และ ผู้เขียนอาชีวงาน 800 บาท
(กรุณาส่งแบบบัตรประจำตัวฯ)

ลงทะเบียนและส่งหลักฐานการโอนเงิน

URL : <http://www.tla.or.th/i-regist/>
หรือ ทางอีเมล dowrat.v@rsu.ac.th
หรือ โทรสาร 02-254-8757

> ค่าลงทะเบียนประชุม Pre-Conference
ไม่มีค่าลงทะเบียน

ลงทะเบียนได้ที่ : shorturl.at/tL569

ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
ขอเชิญร่วมประชุมวิชาการประจำปี 2562

เรื่อง “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย”

ในวันศุกร์ที่ 20 ธันวาคม 2562 เวลา 8.30 – 16.00 น.

และ การประชุม Pre-Conference เพื่อการพัฒนาวิชาชีพห้องสมุด

เรื่อง “ความเป็นไปได้ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพบรรณารักษ์ไทย”

ในวันพฤหัสบดีที่ 19 ธันวาคม 2562 เวลา 13.00 – 15.30 น.

ณ ห้องประชุมชั้น 7 อาคารสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดโดย ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา ร่วมกับ สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 1 ประกาศเชิญเข้าร่วมการประชุมวิชาการชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ช.บ.อ.)

ประจำปี 2562

(Academic Librarian Group, Thai Library Association. (2019) Announcement)

	
โครงการประชุมวิชาการ ประจำปี 2562 ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา เรื่อง บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย	
กำหนดการ	
8.30-9.00 น.	ลงทะเบียน
9.00-9.15 น.	พิธีเปิด โดย รองศาสตราจารย์ ดร. ขนิษฐา พุดหอม รองผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9.15-10.30 น.	การบรรยายเรื่อง “Research Data คืออะไร ทำไมต้อง Management” โดย อาจารย์ ดร.วิชราภรณ์ คลังอนันต์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10.30-10.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
10.45-12.00 น.	การเสวนาเรื่อง “บริบทของผู้ให้ทุน กับนโยบาย Research Data Management” โดย นายสำนวน ธีรวิวัฒน์ ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา (UniNet) และ นายเอก บำรุงกิจ ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศทางกายภาพ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ดำเนินรายการโดย นางสาวจันทร์งาม ชูตระกูล สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12.00-13.00 น.	อาหารกลางวัน
13.00-15.00 น.	การบรรยายเรื่อง “RDM Activities and Services in Nanyang Technological University” โดย Ms. Caroline Pang Director, Office of Information, Knowledge and Library Services ดำเนินรายการโดย นางสาวจันทร์นิต ฤกษ์น้อย สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
15.30-15.45 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
15.45-16.00 น.	การบรรยายเรื่อง “เจาะลึก Perpetua by Arkivum : Long-Term Digital Preservation and Archiving Solution for your Research Data” โดย นางสาวนันท์รัตน์ นนทิวัฒน์ Library Service Engineer บริษัท EBSCO ประเทศไทย

ภาพที่ 2 กำหนดการประชุมวิชาการชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ชบอ.) ประจำปี 2562

(Academic Librarian Group, Thai Library Association. (2019) Schedule)

จากกำหนดของการประชุมวิชาการชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ชบอ.) ประจำปี 2562 เรื่อง “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย (The academic library’s role in research data management to support university strategies)” ข้างต้น ผู้เขียนสามารถสรุปเนื้อหาและสาระสำคัญที่ได้รับจากการประชุมวิชาการดังกล่าวออกเป็น 5 ประเด็นหลักดังนี้

1. พิธีเปิดการประชุมวิชาการประจำปี 2562 ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. ขนิษฐา พุดหอม

รองผู้อำนวยการสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ขนิษฐา พุดหอม เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมวิชาการประจำปี 2562 ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ฯ เรื่อง “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย : โดยประธานฯ ได้กล่าวถึงปัจจุบันการวิจัยเป็นภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ แต่ละขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย นับตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นโครงการ จนกระทั่งได้ผลงานวิจัย มีข้อมูลและเอกสารจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเกิดขึ้น หากมีการจัดการข้อมูลวิจัย (Research Data management – RDM) ที่มีประสิทธิภาพ จะช่วยลดความเสี่ยงของการสูญหายของข้อมูล ช่วยอำนวยความสะดวกในแบ่งปันข้อมูลและการใช้ข้อมูลซ้ำในอนาคต รวมทั้งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลชุดเดิม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการข้อมูล เพิ่มความโปร่งใสเกี่ยวกับกระบวนการและ

ผลงานวิจัยฯ ทำให้การจัดการข้อมูลวิจัยที่มีประสิทธิภาพเป็นข้อกำหนดหนึ่งของหน่วยงานวิจัย และหน่วยงานที่ให้ทุนการวิจัยหลายแห่ง ทั้งนี้ การจัดการข้อมูลวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพมีประเด็น ที่ควรคำนึงถึงหลากหลายประเด็นตลอดเส้นทางของการวิจัย

บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา คือการสนับสนุนการเรียนการสอนและการวิจัยของคณาจารย์ บุคลากร และนิสิต ประกอบกับห้องสมุดเป็นหน่วยงานที่มีทักษะ ด้านมาตรฐานการลงรายการ การจัดเก็บและค้นคืนข้อมูล ซึ่งเป็นทักษะที่ใช้กับการจัดการข้อมูลวิจัย ได้เป็นอย่างดี การจัดการประชุมในด้านการจัดการข้อมูลวิจัย จึงจะเป็นแนวทางให้ห้องสมุดได้ เตรียมพร้อมเพื่อบทบาทในสนับสนุนการจัดการข้อมูลวิจัย

ซึ่งในวันนี้ นับเป็นโอกาสดีที่ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา(ชบอ.) สมาคมห้องสมุด แห่งประเทศไทยฯ และสำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดการประชุมวิชาการ เรื่องนี้ โดยได้เชิญผู้ที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ และแนวปฏิบัติที่ ดีแก่ทุกท่าน ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจะได้รับความรู้ต่าง ๆ หลายด้าน ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการ ประชุมวิชาการประจำปีในครั้งนี้ และขอให้การจัดประชุมบรรลุวัตถุประสงค์ และประสบสำเร็จ ด้วยดี และขอขอบคุณวิทยากรทุกท่าน ที่ได้มาบรรยายความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบคุณ บริษัทห้างร้านที่มาร่วมออกบูธเพื่อสนับสนุนการจัดประชุม พร้อมทั้งขอขอบคุณคณะกรรมการ ชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษาที่ได้จัดประชุมวิชาการที่ดีต่อวงการห้องสมุด

2. การบรรยายเรื่อง “Research Data คืออะไร ทำไมต้อง Management”

วิทยากรโดย อาจารย์ ดร. วชิราภรณ์ คลังธนบูรณ์

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการบรรยาย

อาจารย์ ดร.วชิราภรณ์ คลังธนบูรณ์ (Wachiraporn Klungthanaboon, 2019) ได้บรรยายในหัวข้อ Research Data Management: 5W1H ด้วย การกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาคือการวิจัย ห้องสมุดใน สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องให้ความสนใจการจัดการข้อมูลการวิจัย เพื่อให้ข้อมูลเหล่านี้สามารถเข้าถึงในรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่การเข้าถึง ได้แบบเสรี งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เปิดให้

สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการทำวิจัยได้อย่างเสรีซึ่งเป็นไปตามนโยบายของแหล่งทุนการวิจัย เนื่องจากแนวคิดที่ว่า Research Data ควรเป็นข้อมูลที่ควรเปิดเผยในแบบสาธารณะ กล่าวคือ ควรให้ ทุกคนมีสิทธิ์เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยและสามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้เพื่อต่อยอดการทำวิจัยได้

ในแนวคิดนี้ยังสามารถนำความรู้ที่เกิดจากการทำวิจัยมาพัฒนาเป็นความรู้ใหม่ แต่ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยหรือในส่วนของผู้ที่ทำวิจัยยังมีความกังวลว่าการเปิดเผย Research Data ผู้สาธารณะนี้อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับ การคัดลอกผลงานวิจัย และความไม่เท่าเทียมกันในการทำวิจัย

การจัดการข้อมูลวิจัยจึงมีความสำคัญเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำวิจัย การทำวิจัยที่สอดคล้องการข้อกำหนดของแหล่งทุนวิจัย รวมถึงการตีพิมพ์บทความวิจัย เพื่อค้นหาข้อมูลได้รวดเร็วขึ้นโดยนักวิจัยจัดการข้อมูลที่น่ามาใช้ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการทำวิจัย สามารถค้นหาได้เพื่อให้สามารถต่อยอดการวิจัยต่อไปได้ การจัดการข้อมูลการวิจัยยังสามารถลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล

เมื่อมีการจัดการข้อมูลวิจัยจึงเกิด FAIR :

Findable ค้นหาข้อมูลได้

Accessible เข้าถึงข้อมูลได้

Interoperable แลกเปลี่ยนข้อมูลได้

Reuseable ข้อมูลกลับมาใช้ซ้ำได้

การจัดการข้อมูลการวิจัยไม่ได้ทำให้เกิด Open Data ทั้งหมด แต่ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยนั้นพร้อมนำไปใช้ตามนโยบายของผู้ให้ทุนการวิจัย บทบาทบรรณารักษ์เพื่อให้บริการข้อมูลการวิจัย แต่เดิมที่บรรณารักษ์มีบทบาทในตอนค้นหาข้อมูลวิจัยเท่านั้น เมื่อมีการจัดการข้อมูลการวิจัยบรรณารักษ์จึงมีบทบาทตั้งแต่เริ่มโครงการวิจัย ระหว่างการดำเนินโครงการ และหลังปิดโครงการ ดังนี้ ในช่วงเริ่มโครงการบรรณารักษ์ให้ความข้อมูลเกี่ยวกับจริยธรรมในการทำวิจัย ให้ความช่วยเหลือการวางแผนการจัดการข้อมูล ช่วยการวางแผนระบบเพิ่มข้อมูล รูปแบบการจัดการเพิ่มข้อมูลที่จะเปิดในส่วนการทำวิจัย ในระหว่างการดำเนินโครงการนั้นบรรณารักษ์สามารถช่วยนักวิจัยวางแผนการจัดทำเอกสาร การทำสำรองข้อมูล (Back up) และการจัดเก็บข้อมูลที่มีมาตรฐานการแบ่งปันข้อมูล (Sharing) การตรวจสอบการเขียนการจัดการ รวมถึงให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล และหลังปิดโครงการ บรรณารักษ์สามารถช่วยแนะนำนักวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล การแบ่งปันข้อมูลและการนำข้อมูลกลับมาใช้อีกครั้ง นอกจากนี้การทำวิจัยทำให้เกิดข้อมูลต่อไปนี้

Research Data คือข้อมูลที่เกิดจากการที่ผู้วิจัยรวบรวม ค้นคว้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ใช้ในการวิจัยให้มีความถูกต้อง สมเหตุสมผล ข้อมูลนี้รวบรวมได้จากทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายทั้ง เอกสาร รูปภาพ เสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

Research Record เอกสารประกอบการทำวิจัย ประกอบด้วย ข้อเสนอการทำวิจัย เอกสารประกอบโครงการวิจัย แบบขอทุนการวิจัย รายงานวิจัย เป็นต้น

Research Output ผลการวิจัย คืองานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ผลที่เกิดจากการทำวิจัย ที่เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิจัย รายงานการนำเสนอ เป็นต้น

เมื่อเกิดการจัดการข้อมูลวิจัย บทบาทหน้าที่ของบรรณารักษ์เปลี่ยนไป ห้องสมุดจึงต้องปรับเปลี่ยนเพื่อเตรียมความพร้อมการจัดบริการข้อมูลการวิจัย โดยในส่วนนโยบาย ห้องสมุดความศึกษาส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการข้อมูล เช่น กฎหมาย ข้อกำหนดด้านจริยธรรม ข้อบังคับต่าง ๆ ในการทำวิจัย เป็นต้น ในส่วนอุปกรณ์เทคโนโลยีที่สนับสนุนการจัดการข้อมูลวิจัย เช่น การดูแลอนุรักษ์ข้อมูลในรูปดิจิทัลในส่วนการให้บริการข้อมูลการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ (Wachiraporn Klungthanaboon, 2019)

จากการบรรยายของอาจารย์ ดร.วชิรภรณ์ คลังธนบูรณ์ ในครั้งนี้ทำให้มองเห็นภาพบทบาทของบรรณารักษ์ในการให้บริการข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ชัดเจนมาก สามารถนำข้อมูลจากการบรรยายนี้ไปใช้เป็นแนวทางวางแผนการจัดบริการข้อมูลเพื่อการวิจัยในห้องสมุดต่อไป

3. การเสวนาเรื่อง “บริบทของผู้ให้ทุน กับนโยบาย Research Data Management”

วิทยากรโดย นายสำนวน หิรัญวงษ์

ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา (UniNet)

และนายเอนก บำรุงกิจ ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศทางการวิจัย

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

ดำเนินรายการโดย นางสาวจันทร์งาม ชูตระกูล

บรรณารักษ์ P7 สำนักงานวิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการบรรยาย

สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา (UniNet) มีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการรวบรวมข้อมูลระบบเครือข่ายระบบห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่รู้จักกันในชื่อ โครงการพัฒนาเครือข่ายระบบห้องสมุดในประเทศไทย (ThisLIS) โดยดำเนินการเชื่อมโยง

เครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง กับเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (Pulinet) โดยในขณะนี้กำลังพัฒนา iThesis เพื่อให้มหาวิทยาลัยทุกแห่งในประเทศไทยสามารถเข้าถึง

วิทยานิพนธ์ งานวิจัย ที่เป็นรวบรวมผลงานจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรืออาจเรียกว่าเป็นฐานข้อมูลกลาง ซึ่งมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสามารถเข้าถึงได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย (Somenuan Hiranwong, 2019)

ในส่วนของสำนักงานวิจัยแห่งชาติ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยในประเทศไทย โดยมีหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการวิจัย เมื่อมีการจัดตั้งกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้จัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลเรื่องการวิจัยและดูแลเกี่ยวกับทุนสนับสนุนการวิจัย 7 หน่วยงาน (ข้อมูลเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2562) โดยใช้ระบบบริหารการจัดการวิจัยแห่งชาติ (National Research Management System: NRMS) โดยใช้ระบบออนไลน์ การจัดการทุนข้อมูลการวิจัย แบ่งฐานข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ (1) ฐานข้อมูลด้านอุดมศึกษา และ (2) ฐานข้อมูลวิจัย วิทยาศาสตร์ และนวัตกรรม ฐานข้อมูลทั้งสองส่วนนี้ถูกนำมาจัดการร่วมกันเพื่อใช้ข้อมูลสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (Anek Bamrungrkit, 2019)

สำนักงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา และสำนักงานวิจัยแห่งชาติมีบทบาทร่วมกันในส่วนของการจัดข้อมูลการวิจัยของงานวิจัยในประเทศไทยในบทบาทของผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยโดยจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่ให้ผู้ทำวิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลงานวิจัยทั้งหมดในประเทศไทย เมื่อรวมกับการพัฒนา iThesis ทำให้สามารถจัดการข้อมูลวิจัยที่เกิดในมหาวิทยาลัยทั้งในประเทศไทยให้สามารถเข้าถึงได้จากที่เดียว

4. การบรรยายเรื่อง “RDM Activities and Services in Nanyang Technological University”

วิทยากร โดย Ms. Caroline Pang.

Director, Office of Information, Knowledge and Library Services

ดำเนินรายการโดย นางสาวฉันทันติ เกตุน้อย

เจ้าหน้าที่บริการสารสนเทศ P7 สำนักงานวิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เอกสารประกอบการบรรยาย

ในประเทศสิงคโปร์ Research Management Data (การจัดการข้อมูลการวิจัย) เป็นส่วนหนึ่งของ Research Integrity Policy โดยเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010 ได้ดำเนินการจัดทำความร่วมมือระหว่างรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ทุนสนับสนุนการวิจัย และผู้ทำวิจัย ซึ่งผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยในประเทศสิงคโปร์

ต่างเห็นความประโยชน์ของการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย ไม่เฉพาะกับข้อมูลงานวิจัยในประเทศเท่านั้นแต่ยังรวมถึงข้อมูลงานวิจัยในต่างประเทศด้วย ในปี ค.ศ. 2017 Nanyang Technological University จัดตั้งหน่วยงานที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลการวิจัย และจริยธรรมการวิจัย

การจัดการข้อมูลการวิจัยนี้ Nanyang Technological University ไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อให้บริการแต่ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาบรรณารักษ์เพื่อทำหน้าที่ให้บริการข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย โดยในปี ค.ศ. 2014 ได้กำหนดกรอบการทำงานเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลการวิจัยอย่างชัดเจน นอกจากนี้ Nanyang Technological University, Research Data Policy ได้กำหนด Librarian's Role ซึ่งได้ข้อมูลจากการสำรวจความสัมพันธ์การใช้บริการ (Pang, Caroline, 2019)

ทักษะของบรรณารักษ์ที่ให้บริการข้อมูลงานวิจัยนอกจากต้องมีความรู้เฉพาะในสาขาวิชางานวิจัยนั้นแล้ว ยังต้องมีทักษะที่จำเป็นที่อยู่ในลักษณะ Soft Skill โดยการพัฒนาทักษะด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักวิจัยกับบรรณารักษ์ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาทักษะการนำเสนอด้วยการพูด และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการนำเสนอ ส่วนทักษะอื่นที่ยังจำเป็นคือทักษะความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

5. การบรรยายเรื่อง “เจาะลึก Perpetua by Arkivum : Long-Term Digital Preservation and Archiving Solution for your Research Data”

วิทยากรโดย นางสาวนันท์รัตน์ นนทิวัฒนวิเศษ

Library Service Engineer, บริษัท EBSCO ประเทศไทย

เอกสารประกอบการบรรยาย

วิทยากรนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่ของ Arkivum ได้แก่ **Perpetua** ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ และการให้บริการสำหรับการเก็บรักษาแบบดิจิทัล และการจัดการข้อมูลแบบถาวร สำหรับสถาบันอุดมศึกษา สถาบันทางการแพทย์ ห้องสมุดและพิพิธภัณฑ์ สำหรับการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัย Perpetua เป็นเครื่องมือที่ช่วยการจัดเก็บข้อมูลได้อย่างดี เนื่องจาก Perpetua ช่วยการจัดเก็บข้อมูลได้

จำนวนมาก สามารถปรับปรุงรูปแบบไฟล์ข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ และสามารถรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้โดยอัตโนมัติ นอกจากนี้ยังมีโซลูชันที่ให้สิทธินักวิจัยเจ้าของผลงานสามารถระบุสิทธิการเข้าถึงข้อมูลงานวิจัยได้ และโซลูชันค้นหาข้อมูลงานวิจัยที่มีในปัจจุบันและที่จะมีในอนาคตได้ ห้องสมุดที่สนใจข้อมูลเกี่ยวกับ Perpetua สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <https://arkivum.com/product/> (Nantarat Nontiwatwanit, 2019)

6. การออกบูธแนะนำผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่สนับสนุนการจัดบริการของห้องสมุด

การจัดการประชุมวิชาการประจำปี ของชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ช.บ.อ.) สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ นอกเหนือจากสาระความรู้ที่ได้รับจากการประชุมวิชาการแล้ว การออกบูธแนะนำผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ของบริษัทห้างร้านที่เป็นพันธมิตรของห้องสมุด ยังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของห้องสมุดยุคใหม่ ให้แก่ผู้เข้าร่วมประชุม อันจะเป็นแนวทางในการสร้างนวัตกรรมและบริการใหม่ๆ ของห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ ยุคใหม่ และการออกบูธยังช่วยเพิ่มสีสันและคุณค่าให้การประชุมวิชาการมีชีวิตชีวาอีกด้วย สำหรับการประชุมวิชาการครั้งนี้ มีบริษัทต่างๆ ให้ความสนใจมาร่วมออกบูธแนะนำผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่เป็นจำนวนมาก แต่ด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ในการจัดแสดง ทำให้ผู้จัดสามารถรับผู้สนับสนุนการจัดประชุมได้เพียง 4 บูธเท่านั้น โดยบริษัทและร้านค้าที่สนับสนุนมาร่วมออกบูธในครั้งนี้ได้แก่

- MacroCare Co., Ltd. : MacroCare ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้าน Pro AV และโซลูชันการสื่อสารข้อมูลได้นำเสนอเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพและเสียงเพื่อใช้สามารถประยุกต์ใช้กับเทคโนโลยีในการสื่อสาร โดยสามารถรองรับการออกแบบแอปพลิเคชันที่หลากหลาย เช่น ห้องประชุม ห้องควบคุมห้องประชุม ห้องฝึกอบรม ห้องเรียนศูนย์ข้อมูลศูนย์ปฏิบัติการเครือข่าย ศูนย์เฝ้าระวัง การแพร่ภาพโทรทัศน์ เป็นต้น ผู้สนใจสามารถเยี่ยมชมเทคโนโลยีทันสมัยเหล่านี้เพิ่มเติมได้ที่ <https://www.mc.co.th/eshop/content/63-visual-product>

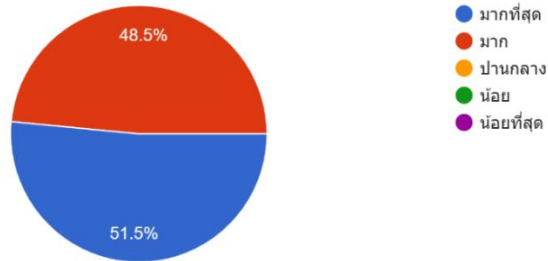
- GLOBE Publication Pub.LTD : ผู้ให้บริการวารสารและฐานข้อมูลออนไลน์จากต่างประเทศ ครอบคลุมในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ การแพทย์ พยาบาล ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.globepub.com/>
- Book Promotion & Service Co., Ltd. ผู้ให้บริการข้อมูลทั่วประเทศไทย โดยนำเสนอวารสารและฐานข้อมูลออนไลน์ใหม่ๆ ในสาขาวิชาต่างๆ จากทั่วโลก ผู้สนใจสามารถดูผลิตภัณฑ์และบริการสารสนเทศได้ที่ <http://www.book.co.th/>
- Trace On : เป็นผู้รวมระบบและผู้ให้บริการโซลูชันสำหรับผลิตภัณฑ์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์นวัตกรรมบริการและโซลูชันอัจฉริยะเพื่อการบริหารของห้องสมุด โลก ผู้สนใจสามารถดูผลิตภัณฑ์และบริการสารสนเทศได้ที่ <https://www.traceon.co.th/>

การประเมินผลจากผู้เข้าร่วมประชุมวิชาการ

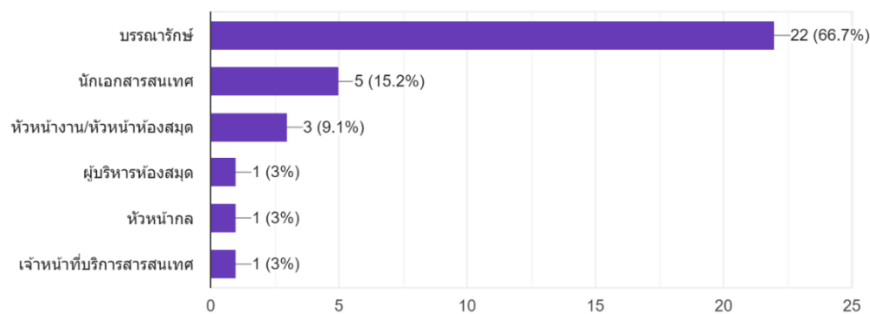
จากการส่งแบบประเมินผลให้กับผู้เข้าร่วมการประชุมวิชาการชมรมบรรณารักษ์สถาบันอุดมศึกษา (ช.บ.อ.) ประจำปี 2562 เรื่อง “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย” จำนวนทั้งสิ้น 87 คน มีผู้ตอบกลับแบบประเมินทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 37.93 สำหรับผลการประเมินการจัดกิจกรรมมีดังนี้

- ความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อการจัดการประชุมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.50 รองลงมาพึงพอใจในระดับมาก (ร้อยละ 48.50)
- สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนมากที่สุด 22 คน (ร้อยละ 66.70) เป็นบรรณารักษ์ รองลงมา จำนวน 3 คน (ร้อยละ 9.10) รองลงมาจำนวน 5 คน เป็นนักเอกสารสนเทศ (ร้อยละ 15.20)

ความพึงพอใจโดยรวม
33 responses

สถานะภาพ
33 responses

บทสรุป-ข้อคิดเห็น

จากการประชุม “บทบาทของห้องสมุดอุดมศึกษาในการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อสนับสนุนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย” ครั้งนี้ ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยที่ชัดเจนจากมุมมองของนักวิชาการ อาจารย์ในส่วนภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ที่มีความรู้และประสบการณ์การจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัย ได้รับทราบแนวทางของการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยจากผู้ให้ทุนการวิจัยในประเทศไทย ได้รับฟังประสบการณ์การทำงานของบรรณารักษ์ที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยในประเทศสิงคโปร์ จากเนื้อหาที่ได้รับฟังจากวิทยากรทั้งหมดนี้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดบริการการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยให้กับห้องสมุดอุดมศึกษาต่าง ๆ เนื่องจากห้องสมุดมีภารกิจหลักที่ต้องสนับสนุนการทำวิจัยของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

สำหรับการจัดประชุมวิชาการห้องสมุดอุดมศึกษาในครั้งต่อไปควรนำเรื่องการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยมากล่าวซ้ำอีกครั้งโดยนำห้องสมุดในประเทศไทยที่ได้บริการการจัดการข้อมูลเพื่อการวิจัยในห้องสมุดแล้ว มานำเสนอ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำให้เห็นประโยชน์จากการจัดประชุมวิชาการในครั้งนี้ด้วย โดยอาจจัดเป็นส่วนหนึ่งก่อนการบรรยายในหัวข้อใหม่ที่กำหนดในครั้งต่อไป

References

- Academic Librarian Group, Thai Library Association. (2019). **Announcement : the academic library's role in research data management to support the strategy of university.** Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from <https://www.tla.or.th/index.php/th/news-and-events/news-and-events/activities-2562/292-tla-pre-conference2562-3> [In Thai]
- Academic Librarian Group, Thai Library Association. (2019). **Schedule : the academic library's role in research data management to support the strategy of university.** Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from https://www.tla.or.th/attachments/article/292/TLA_Conference%202562_CHULA.pdf [In Thai]
- Bamrunakit, A. (2019). **“Context of funders and the research data management.”** The academic library's role in research data management support university strategies : Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from <https://drive.google.com/drive/folders/1KFEj6HmDyhGQm444NfhSqyLZGdidYdCz> [In Thai]
- Nontiwatwanit, N. (2019). **“Perpetua by Arkivum : manage research data and special collections with Perpetua.”** The academic library's role in research data management Support University Strategies : Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from https://drive.google.com/drive/folders/1Ej6NrQIt4QnF8bb1UyRa6ByH_chVE_n2
- Pang, C. (2019). **“Academic library's role in research data management to support university strategies-NTU's experience.”** The academic library's role in research data management Support University Strategies : Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from https://drive.google.com/drive/folders/1RF2sHp98iwhBLzqde7_hd6WH32RfEuiV

- Hiranwong, S. (2019). “**Thai library integrated system (ThaiLIS).**” The academic library's role in research data management Support University Strategies : Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from <https://drive.google.com/drive/folders/1qGEYMhRqnacR3LBFkzVACma9FQIvKi4V> [In Thai]
- Klungthanaboon, W. (2019). “**Research data management: 5W1H**” The academic library's role in research data management to support the strategy of university Academic Librarian Group, Thai Library Association : Annual Conference. 20 December 2019. Retrieved April 20, 2020, from https://drive.google.com/file/d/12g7CfgR_v95xCWNujZONsnkv69znJXSq/view [In Thai]